

Mae gen i orchymyn cynhaliaeth ond nid yw'n cael ei dalu

All y daflen hon fy helpu i?

Gall y daflen hon eich helpu os oes gennych orchymyn cynhaliaeth gan y Llys Teulu yng Nghymru a Lloegr a bod yr unigolyn y gorchymynnwyd iddo dalu i chi (y dyledwr) yn byw yng Nghymru neu yn Lloegr ac nid yw'n cadw at y gorchymyn. Mae'r daflen hon yn disgrifio rhai o'r ffyrdd y gallech geisio 'gorfodi'r gorchymyn cynhaliaeth' er mwyn cael eich arian.

Ni all y daflen hon eich helpu os yw unrhyw un o'r canlynol yn berthnasol: os oes gennych orchymyn gan yr Uchel Lys (oni bai ei fod wedi ei gofrestru yn y Llys Teulu); trefniant teuluol gyda'r parti arall; mae'r Asiantaeth Cynnal Plant neu'r Gwasanaeth Cynhaliaeth Plant wedi penderfynu ar y swm o gynhaliaeth y dylech ei dderbyn; cafodd y gorchymyn cynhaliaeth ei wneud y tu allan i Gymru a Lloegr; neu mae'r dyledwr yn byw y tu allan i'r Deyrnas Unedig erbyn hyn.

Cyfeiriwch at yr adran Cymorth pellach ar dudalen 9 – 11 i gael rhagor o wybodaeth.

Cofiwch, gall staff y llys ddarparu gwybodaeth am y broses yn gyffredinol ond ni allant roi cyngor cyfreithiol. Ni allant ddweud wrthyich pa ddull gorfodi fyddai'r gorau i chi neu os ydych yn debygol o lwyddo.

Beth yw'r opsiynau?

Os oes arian yn ddyledus i chi am gynhaliaeth (a elwir yn ôl-ddyled cynhaliaeth), gallwch naill ai wneud cais am gamau gorfodi penodol neu am gamau gorfodi y mae'r llys yn ystyried yn briodol.

Bydd rhai o'r opsiynau yn eich helpu i gael eich ôl-ddyledion yn unig. Y camau gorfodi a ddisgrifir yn y daflen hon yw:

- gorchymyn atafaelu enillion;
- gwarant reolaeth;
- gorchymyn dyled trydydd parti;
- gorchymyn arwystlo;
- gwŷs dyfarniad, a
- dull gorfodi y mae'r llys yn ei ystyried yn briodol.

Cofiwch, gall staff y llys ddarparu gwybodaeth am y broses yn gyffredinol ond ni allant roi cyngor cyfreithiol. Ni allant ddweud wrthyich ba fath o orfodaeth a fyddai'n well i chi neu os ydych am lwyddo.

Beth yw'r opsiynau?

Os oes arian yn ddyledus i chi am gynhaliaeth (a elwir yn ôl-ddyled cynhaliaeth), gallwch naill ai wneud cais am gamau gorfodi penodol neu am gamau gorfodi y mae'r llys yn ystyried yn briodol.

Bydd rhai o'r opsiynau yn eich helpu i gael eich ôl-ddyledion yn unig. Y camau gorfodi a ddisgrifir yn y daflen hon yw: an attachment of earnings order;

- gorchymyn atafaelu enillion;
- gwarant reolaeth;
- gorchymyn dyled trydydd parti;
- gorchymyn arwystlo;
- gwŷs dyfarniad, a
- math o orfodaeth y mae'r llys yn ystyried yn briodol.

Cofiwch, os bydd y dyledwr â dros flwyddyn o ôl-ddyledion yn ddyledus i chi, bydd angen i chi yn gyntaf ofyn i'r llys am ganiatâd i wneud cais i orfodi.

Efallai y gofynnir i chi i ddarparu datganiad yn amlinellu pam nad ydych wedi mynd ar ôl yr ôl-ddyledion cyn yn awr. Delir â'r mater fel mater rhagarweiniol cyn bydd y llys yn penderfynu sut bydd y dyledwr yn talu unrhyw ôl-ddyledion.

Gallwch hefyd geisio gwybodaeth am sefyllfa ariannol y dyledwr.

Gorchymyn atafaelu enillion

Gyda'r gorchymyn hwn, bydd cyflogwr y dyledwr yn cymryd arian o incwm y dyledwr yn rheolaidd. Dim ond os yw'r dyledwr mewn gwaith cyflogedig rheolaidd (nid hunangyflogedig) y dylech wneud cais am y gorchymyn hwn

Cofiwch, mae trefniadau arbennig ar gyfer cael arian gan rywun sy'n aelod o'r lluoedd arfog neu'n fasnachlongwr. Gall staff y llys roi rhagor o wybodaeth i chi am eich opsiynau, ond ni allant roi cyngor cyfreithiol i chi.

Gwneud cais am orchymyn atafaelu enillion

Bydd angen i chi lenwi ffurflen gais **N337 - cais am orchymyn atafaelu enillion** a'i dychwelyd gyda'ch datganiad, y ffi neu'r cais am ddileu ffi gyda thystiolaeth gefnogol, a chopi o'r gorchymyn cynhaliath.

Fel rheol bydd rhaid i chi fynd i wrandawriad. Yn y gwrandawriad bydd y barnwr yn penderfynu a ddylid gwneud y gorchymyn ai peidio ac, os felly, faint ddylai'r dyledwr ei dalu bob mis. Os na fydd y dyledwr yn y gwrandawriad, gall y barnwr orchymyn iddynt fod yn bresennol mewn gwrandawriad arall. Os na fydd yn bresennol y tro hwnnw chwaith, gellir arestio'r dyledwr a'i ddwyn ef neu hi i'r llys.

Yn dilyn gwneud gorchymyn atafaelu enillion, dylai cyflogwr y dyledwr anfon arian i'r llys a bydd y llys yn ei anfon ymlaen atoch chi. Gall y llys weithredu yn erbyn cyflogwr os nad ydynt yn cadw at y gorchymyn.

Gwarant reolaeth

Mae gwarant reolaeth yn caniatáu i feili ymweld â chartref neu fusnes y dyledwr. Bydd beiliaid naill ai'n ceisio:

- casglu'r arian sy'n ddyledus ichi; neu'n
- mynd â nwyddau i'w gwerthu mewn arwerthiant.

Gwneud cais am warant reolaeth

Os hoffech ragor o wybodaeth am yr opsiwn hwn, darllenwch y daflen **EX322 - Sut mae gofyn am warant reolaeth?**

Gorchymyn dyled trydydd parti neu orchymyn arwystlo

Mae gorchymyn dyled trydydd parti yn rhewi'r arian yng nghyfrif banc neu gymdeithas adeiladu'r dyledwr. Wedyn gall y llys orchymyn bod yr arian sydd ar gael yn cael ei dalu'n uniongyrchol i chi o gyfrif y dyledwr.

Mae gorchymyn arwystlo yn atal dyledwr rhag gwerthu eu cartref neu dir tan y maent wedi talu'r arian sy'n ddyledus i chi.

Gwneud cais am orchymyn dyled trydydd parti neu orchymyn arwystlo

I gael rhagor o wybodaeth am y gorchmynion hyn, darllenwch daflen **EX325 - Gorchmynion dyled trydydd parti a gorchmynion arwystlo – sut mae gwneud cais am orchymyn?**

Cofiwch y gall gorchmynion dyled trydydd parti a gorchmynion arwystlo fod yn gymhleth, yn enwedig os yw'r llys eisoes wedi gwneud gorchmynion am eiddo ac arian. Efallai y bydd arnoch angen cyngor cyfreithiol.

Gwŷs dyfarniad

Gyda gwŷs dyfarniad, gellid anfon y dyledwr i garchar os nad yw'n talu'r hyn sy'n ddyledus i chi. Dim ond os gallwch chi brofi bod gan y dyledwr, neu y bu gan y dyledwr, fodd i dalu'r swm a'i fod yn gwrthod neu'n peidio â'i dalu y gall y barnwr anfon y dyledwr i garchar. Gall profi hyn fod yn anodd ac os na allwch ei brofi, efallai bydd rhaid i chi dalu costau cyfreithiol y dyledwr.

Gwneud cais am wŷs dyfarniad

Bydd angen i chi lenwi ffurflen gais **D62 – Cais i godi gwŷs dyfarniad**

Bydd beili'r llys yn rhoi'r wŷs i'r dyledwr. Bydd y llys yn trefnu gwrandawriad. Yn y gwrandawriad gall y barnwr:

- anfon y dyledwr i garchar am hyd at 6 wythnos;
- gwneud gorchymyn gohiriedig (mae hyn yn golygu na fydd y dyledwr yn mynd i garchar os bydd ef neu hi yn talu'r holl arian mewn un taliad neu randaliadau).
- gwneud gorchymyn newydd am daliad; neu
- trefnu dyddiad newydd ar gyfer gwrandawriad os na fydd y dyledwr yn bresennol.

Cofiwch gall y weithdrefn gwŷs dyfarniad fod yn gymhleth ac efallai y bydd arnoch angen cyngor cyfreithiol.

Gwneud cais i'r llys i benderfynu ar y dull gorfodi

Os hoffech i'r llys benderfynu sut y dylid gorfodi'r gorchymyn, dylech lenwi ffurflen **D50K - Hysbysiad o Gais am Orfodaeth drwy ddull gorfodi a ystyrir yn briodol gan y llys**. Bydd angen i'r dyledwr fynychu gwrandawriad. Bydd y barnwr yn penderfynu wedyn sut caiff y gorchymyn ei orfodi.

Gall y llys ond benderfynu beth yw'r opsiwn gorfodi gorau sydd ar gael dan gais D50K gyda'r wybodaeth sydd ar gael iddo, fel arfer wedi'i darparu gennych chi, am y dyledwr.

Cofiwch, os oes gennych unrhyw fanylion pellach ynghylch incwm neu asedau'r dyledwr, atodwch ddatganiad ategol i'ch cais ac ystyrir hwn yn ystod yr achos, a bydd yn galluogi'r llys i orfodi yn fwy effeithiol.

Beth alla'i wneud os nad oes gen i unrhyw wybodaeth am sefyllfa ariannol y dyledwr?

Os nad ydych yn sicr beth yw'r dewis gorau, efallai byddai'n ddefnyddiol i chi ofyn i'r llys am **orchymyn i gael gwybodaeth gan ddyledwr y dyfarniad**. Mae hon yn ffordd o gael gwybod am sefyllfa ariannol y dyledwr.

I gael rhagor o wybodaeth am wneud cais am orchymyn i gael gwybodaeth gan ddyledwr y dyfarniad, gofynnwch i'r llys am y daflen **EX324 - Sut mae gwneud cais am orchymyn? - Gorchmynion i gael gwybodaeth**.

Ble alla i wneud cais?

Os cafodd eich gorchymyn cynhaliath ei wneud yng Nghymru neu yn Lloegr, mae'r dyledwr yn byw yng Nghymru neu yn Lloegr a bod taliadau yn cael eu gwneud drwy'r llys, dylech wneud cais i'ch Llys Teulu dynodedig agosaf. Mae rhestr lawn o'r Llysoedd Teulu ar gael oddi ar ein gwefan courttribunalfinder.service.gov.uk

Bydd angen dewis y categori **'Plant: materion cyswllt plant ac anghydfodau oherwydd taliadau cynhaliath'** i ddod o hyd i'ch Llys Teulu dynodedig agosaf.

Os cafodd eich gorchymyn cynhaliath ei wneud yng Nghymru a Lloegr, mae'r dyledwr yn byw yng Nghymru neu yn Lloegr a bod taliadau yn cael eu gwneud drwy'r llys, dylech wneud cais i Ganolfan Fusnes Gorfodi Cynhaliath.

Bydd y lleoliad lle'r ydych yn gwneud y cais yn dibynnu ar ble mae'r dyledwr yn byw bellach, Cymru, Lloegr (ac eithrio Llundain) neu Lundain.

Canolfan Fusnes Gorfodi Cynhaliaeth - Cymru

Y Llysoedd Barn, Sunnyside, Pen-y-bont ar Ogwr, De Cymru, CF31 4AJ

Rhif ffôn: 01656 673833

E-bost: Wales_MEBC@hmcts.gsi.gov.uk

Canolfan Fusnes Gorfodi Cynhaliaeth – Lloegr (ac eithrio Llundain)

Triton House, St Andrews Street North, Bury St Edmunds, Suffolk IP33 1TR

Rhif ffôn: : 0300 123 3034

E-bost: MEBC.BSE@hmcts.gsi.gov.uk

Canolfan Fusnes Gorfodi Cynhaliaeth - Llundain

Central Family Court, First Avenue House, 42-49 High Holborn, Llundain, WC1V 6NP

Rhif ffôn: 020 7421 8657

E-bost: MEBC.London@hmcts.gsi.gov.uk

Ffi gwneud cais

Mae ffi yn daladwy ar gyfer pob opsiwn a eglurwyd yn y daflen - oni bai y cafodd eich gorchymyn cynhaliaeth ei gofrestru yn y Llys Teulu cyn 22 Ebrill 2014.

Cofiwch, os cafodd eich gorchymyn cynhaliaeth ei gofrestru yn y Llys Teulu cyn 22 Ebrill 2014, nid oes ffi gwneud cais yn daladwy.

Am ragor o wybodaeth am ffioedd , gweler y llyfryn **EX50 - Ffioedd Llys Sifil a Llys Teulu**.

Os na allwch fforddio talu'r ffi llys, gallech fod yn gymwys i gael dileu'r ffi yn llawn neu'n rhannol. Mae'r llyfryn a'r ffurflen gais cyfunol EX160A Ffioedd Llys a Thribiwnlys- A oes rhaid i mi eu talu? yn rhoi ichi'r holl wybodaeth rydych ei hangen.

Cymorth pellach

Taflenni a ffurflenni – Mae pob taflen a ffurflen a soniwyd amdanynt yn y daflen hon ar gael mewn unrhyw Lys Teulu, Canolfannau Busnes Gorfodi Cynhaliaeth ac ar ein gwefan: hmctsformfinder.justice.gov.uk

Cyngor cyfreithiol - Os oes gennych gyfreithiwr, bydd ef neu hi yn gallu eich helpu. Os nad oes gennych, efallai y gallwch gael help gan ganolfan y gyfraith, canolfan cyngor i ddefnyddwyr neu Ganolfan Cyngor ar Bopeth. Mae gwasanaethau lleol i'w gweld yn eich cyfeirlyfr ffôn.

Gorchymyn gan yr Uchel Lys - Os oes gennych orchymyn gan yr Uchel Lys, mae rhai o'r trefniadau ychydig yn wahanol i beth ddisgrifir yn y daflen hon. Cysylltwch â'r Llys

Teulu agosaf i ble mae'r dyledwr yn byw neu yn gweithio i gael gwybodaeth am y broses gyffredinol.

Trefniant teuluol - Os oes gennych drefniant teuluol a wnaethoch gyda'r rhiant arall ac nad yw hwnnw'n gweithio, ffoniwch Opsiynau Cynhaliaeth Plant ar 0800 988 0988.

Asiantaeth Cynnal Plant (CSA) neu'r Gwasanaeth Cynhaliaeth Plant - Os gwnaethoch gais i'r CSA neu'r Gwasanaeth Cynhaliaeth Plant am gynhaliaeth plant ac nad yw'r arian sy'n ddyledus i chi'n cael ei dalu, ffoniwch 0845 713 3133 neu 0845 266 8792 (codir pris galwad leol).

Gorchymyn cynhaliaeth wedi ei wneud y tu allan i Gymru a Lloegr ac/neu mae'r dyledwr yn byw y tu allan i'r Deyrnas Unedig

Os gwnaethpwyd eich gorchymyn cynhaliaeth yn yr Alban neu yng Ngogledd Iwerddon, ond mae'r dyledwr yn byw yng Nghymru neu yn Lloegr, mae'n rhaid i chi gofrestru'r gorchymyn mewn Llys Teulu yng Nghymru neu yn Lloegr, yr agosaf i ble mae'r dyledwr yn byw, cyn y gallwch ei orfodi. Dylech wneud eich cais i'r Ganolfan Fusnes Gorfodi Cynhaliaeth sydd wedi ei lleoli agosaf i ble mae'r dyledwr yn byw (gweler tudalen 7 i gael manylion cyswllt).

Os gwnaethpwyd eich gorchymyn cynhaliaeth yng Nghymru neu yn Lloegr, ond mae'r dyledwr yn byw yn yr Alban neu yng Ngogledd Iwerddon, mae'n rhaid i chi ei gofrestru yn yr Alban neu Yng Ngogledd Iwerddon gyntaf.

Os yw'r dyledwr yn byw tu allan i'r Deyrnas Unedig erbyn hyn, neu os gwnaethpwyd y gorchymyn y tu allan i'r Deyrnas Unedig, mae'n dal yn bosibl y gallwch ei orfodi. Mae gan rai gwledydd gytundeb gyda'r DU sy'n golygu y gall gorchymynion a wnaethpwyd yno gael eu cofrestru yma ac fel arall. Gweler taflen **REMO20 - Canllaw i Gydfoddi Gorchymynion Cynhaliaeth**

I gael mwy o wybodaeth am hawliadau cynhaliaeth rhyngwladol, cysylltwch â'r:

Uned REMO, Victory House, 30-34 Kingsway, Llundain WC2B 6EX

Ffôn: 020 3681 2757

Rhif Ffacs: 020 3681 2764

E-bost: remo@offsol.gsi.gov.uk

Gwefan: www.gov.uk/child-maintenance-if-one-parent-lives-abroad